

Αβώριος Λόγος

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ



ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΔΕΛΦΩΝ - ΜΙΑΟΥΛΗ • ΤΗΛ. 2310-828989



ΕΤΟΣ Ε'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2012 • ΤΕΥΧΟΣ 20

www.inmetamorfoseos.gr

facebook: Ιερός Ναός Μεταμορφώσεως Σωτήρος

Πολλές φορές, αγαπητοί αδελφοί, αναρωτιόμαστε: Γιατί αυτή τη φορά ο ιερέας ή το ημερολόγιο της τσέπης μας μπροστά από το όνομα ενός αγίου βάζει το «του Οσίου ημών Πατρός...» ή «του Αγίου ενδόξου Μεγαλομάρτυρος...» κ.ο.κ. Ποια είναι η διαφορά και σε πόσες κατηγορίες διακρίνονται οι άγιοι; Σε αυτό το τεύχος του **Θαβωρίου Λόγου** θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μερικές πληροφορίες, που καλύπτουν, όπως πιστεύουμε, το θέμα.

A) Ποιοι καλούνται Άγιοι;

Τόσο στην Παλαιά Διαθήκη όσο και στην Καινή συναντούμε συχνά το επίθετο άγιος. Στην Καινή Διαθήκη άγιος καλείται ο τρισυπόστατος Θεός. Ο Απόστολος Πάυλος χρησιμοποιεί το επίθετο άγιος και προκειμένου να χαρακτηρίσει όλους τους βαπτισμένους Χριστιανούς, ενώ η κοινωνία των αγίων κατά τον ιερό Αυγουστίνο είναι οι πιστοί που συμμετέχουν στα κοινά πνευματικά αγαθά, στα Άγια και Ιερά Δώρα της Θ. Ευχαριστίας. Σήμερα η Εκκλησία μας αγίους καλεί όλους εκείνους τους ανθρώπους, που καταξιώθηκαν με τον συνεχή πνευματικό αγώνα, την αδιάλειπτη προσευχή και άσκησή τους, να πετύχουν τη θέωση και να γίνουν Θεοί κατά χάριν. Σύμφωνα με τα παραπάνω όλοι είμαστε υποψήφιοι άγιοι και όλοι έχουμε τη δυνατότητα να θεωθούμε. Όλοι οι άγιοι ήταν άνθρωποι σαν και μας, με πάθη και αδυναμίες, αλλά με την πολύμοχθη προσπάθειά τους κατάφεραν να φθάσουν στην απάθεια και την ανιδιοτέλεια.

B) Πώς ανακηρύσσονται οι Άγιοι στην Ορθόδοξη Εκκλησία;

Η Εκκλησία μας δεν αγιοποιεί, δεν κατασκευάζει αγίους, δεν προβιβάζει και ούτε ανεβάζει πρόσω-

πα σε βαθμούς αγιοσύνης όπως κάνει ή Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Ακόμα και ο όρος ανακήρυξη δεν είναι ο σωστός. Πιο ορθός είναι ο όρος αναγνώριση. Κατά τα πρώτα χρόνια της Εκκλησίας η αναγνώριση γινόταν από τη συνείδηση της Εκκλησίας δηλαδή του λαού. Αρχικά αναγνωρίζονταν τοπικά οι άγιοι, ενώ αργότερα ή συνήθεια αυτή απέκτησε καθολικό χαρακτήρα. Η αναγνώριση αγίων γινόταν με επίσημες πράξεις της Εκκλησίας, τις Συνόδους, προκειμένου να γενικευθεί ή τιμή τους. Κριτήρια για την αναγνώριση ως αγίου κάποιου μέλους της Εκκλησίας ήταν πάντοτε τα εξής: α) Το ορθόδοξο φρόνημα, β) Ο όσιος βίος, γ) Η παρά Θεού επίδειξη υπερφυσικών σημείων και θαυμάτων

Γ) Γιατί τιμάμε τους Αγίους;

Τιμάμε τους Αγίους όχι ως θρησκευτικούς ήρωες, γιατί αυτό θα ήταν ειδωλολατρία, αλλά ως ζωντανά παραδείγματα βίωσης της εν Χριστώ ανακαίνισης του ανθρώπου, ως «φώτα θεουργικά», ως φίλους αληθινούς του Θεού, ως κοινωνούς των παθημάτων και της δόξας του Χριστού, αλλά και ως οδηγούς των πιστών «εις πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ».

Δ) Ποιές είναι οι διάφορες κατηγορίες Αγίων;

Η Εκκλησία μας διακρίνει τους Αγίους της σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με την ιδιότητα τους.

1. Η Θεοτόκος

Αρχίζουμε την απαρίθμηση των Αγίων από την Θεοτόκο, η οποία είναι και ΠΑΝ-ΑΓΙΑ. Το κύριο όνομα της Μητέρας του Θεού είναι Μαρία (Μαριάμ). Όλα τα άλλα είναι επίθετα – προσωνυμίες, που δείχνουν ιδιότητες ή χαρίσματα της. Θεοτόκος λέγεται, γιατί γέννησε τον Χριστό που είναι Θεός. Παναγία λέγεται, γιατί συγκεντρώνει όλη την αγιότητα σε όλη τη ζωή της και στον υπέρτατο βαθμό. Αειπάρθενος λέγεται, γιατί συνέλαβε εκ Πνεύματος Αγίου και γέννησε υπερφυσικά Θεό και Άνθρωπο, μυστήριο που γίνεται κατανοητό μόνο με πίστη. Αυτό δηλώνεται στην Αγιογραφία με τα τρία αστέρια που έχει, στο μέτωπο και στους ώμους της και σημαίνουν ότι η Παναγία ήταν Παρθένος προ του τόκου, κατά τον τόκο και μετά τον τόκο (τη γέννα).

2. Οι Άγγελοι

Οι Άγγελοι δημιουργήθηκαν πριν από τον άνθρωπο και πριν από τη δημιουργία του ορατού κόσμου. Είναι «λειτουργικά πνεύματα εις διακονίαν αποστελλόμενα διά τούς μέλλοντας κληρονομείν σωτηρίαν» (Εβρ. α', 14), Ως πνεύματα είναι άυλοι και ασώματοι, δε διακρίνονται σε φύλα, δεν πολ-

λαπλασιάζονται ούτε αποθνήσκουν. Ο αριθμός τους είναι αναρίθμητος και χωρίζονται σε εννέα αγγελικά τάγματα: Άγγελοι - Αρχάγγελοι - Δυνάμεις Αρχαί - Εξουσίαι - Θρόνοι - Κυριότητες - Χερουβείμ - Σεραφείμ Πίστη της Εκκλησίας είναι ότι για κάθε άνθρωπο, εκκλησία και πόλη υπάρχει Άγγελος φύλακας - προστάτης.

3. Προφήτες

Λέγονται όλοι εκείνοι, άνδρες και γυναίκες, που κατά την προ Χριστού περίοδο μέχρι και τον Ιωάννη τον βαπτιστή κήρυξαν στον Ιουδαϊκό λαό τον λόγο του Θεού και προφήτευσαν την έλευση του Μεσσία, όπως ο Μωυσής, ο Ηλίας, ο Ησαίας και άλλοι.

4. Προπάτορες

Λέγονται κυρίως οι πρόγονοι του Χριστού από τον Αδάμ μέχρι και τους αμέσους κατά σάρκα προγόνους Του και ευρύτερα όλοι οι άνδρες της Παλαιάς Διαθήκης, που έζησαν πριν από το Χριστό οι «Δίκαιοι» όπως ο Ενώχ, ο Νωε, ο Έσδρας και άλλοι.

5. Απόστολοι

Λέγονται οι άμεσοι μαθητές του Χριστού **οι δώδεκα και οι εβδομήκοντα**, όπως ο Πέτρος και Παύλος, ο Ανδρέας, ο Κλεόπας αλλά και οι πρώτοι **μαθητές των Αποστόλων**, που κήρυξαν και αυτοί το Ευαγγέλιο, όπως ο Τίτος, ο Τιμόθεος ο Σίλας κ.α. Στην ίδια κατηγορία έχουμε τους **τέσσερεις Ευαγγελιστές**, που έγραψαν τα ισάριθμα κανονικά ευαγγέλια.

7. Ισαπόστολοι

Λέγονται οι Άγιοι που δεν ήταν Απόστολοι, αλλά πρόσφεραν τόσες μεγάλες υπηρεσίες στον Χριστιανισμό, που από ευγνωμοσύνη τούς αναγνωρίστηκε από την Εκκλησία ίση αξία με τους Αποστόλους, όπως ο Κων/νος και η μητέρα του Ελένη, η Φωτεινή η Σαμαρείτιδα, η Όλγα των Ρώσων και άλλοι.

8. Μάρτυρες

Είναι οι πιστοί εκείνοι χριστιανοί που από τον Πρωτομάρτυρα Στέφανο μέχρι και τους νεομάρτυρες της Τουρκοκρατίας προτίμησαν το θάνατο και τον πιο φρικτό ακόμη, αρκεί να μην αρνηθούν τον Χριστό και προδώσουν την πίστη Εκείνου, που πρώτος μαρτύρησε για τη σωτηρία όλων μας. Σ' αυτούς υπάγονται και οι:

9. Ιερομάρτυρες

Οι κληρικοί δηλαδή μάρτυρες, όπως ο Χαράλαμπος, ο Βλάσσιος, ο Ερμόλαος κ.ά.

10. Οσιομάρτυρες

Οι μοναχοί δηλαδή που μαρτύρησαν για το Χριστό, όπως ο Νίκων και η Ευγενία.

11. Μεγαλομάρτυρες

Που υπέφεραν, πριν πεθάνουν, τα πιο φρικτά βασανιστήρια και δεν ξαναγύρισαν στην ειδωλολατρία, όπως είναι ο Γεώργιος, ο Δημήτριος, οι Θεόδωροι κ.ά.

12. Παρθενομάρτυρες

Οι γυναίκες παρθένοι, που μαρτύρησαν για τον Χριστό, όπως η Βαρβάρα, η Αικατερίνη κ.ά.

13. Οσιοπαρθενομάρτυρες

Οι μοναχές δηλαδή μάρτυρες, όπως η Παρασκευή κ.ά.

14. Τέλος οι Νεομάρτυρες

Οι σύγχρονοι μας δηλαδή μάρτυρες, που βασανίστηκαν και σκοτώθηκαν από τους Τούρκους γιατί αρνήθηκαν να αλλάξουν την πίστη τους, όπως ο Γεώργιος εξ Ιωαννίνων, Θεόδωρος ο Βυζάντιος, Γεώργιος ο Χιοπολίτης κ.ά. Κάπου αναφέρει ο Φώτης Κοντογλου ότι οι Νεομάρτυρες φτάνουν περί τους 35.000!

15. Ομολογητές

Λέγονται οι χριστιανοί που στην εποχή των διωγμών σύρθηκαν στα ειδωλολατρικά δικαστήρια, ομολόγησαν την πίστη τους στον Χριστό, τους υπέβαλλαν σε μαρτύρια, για να Τον αρνηθούν, αλλά για τον ένα ή τον άλλο λόγο δεν θανατώθηκαν, όπως οι μάρτυρες Μάξιμος, Χαρίτων κ.ά.

16 Όσιοι

Λέγονται οι Μοναχοί, οι Ασκητές και οι Αναχωρητές, που έζησαν ή σε Κοινόβια Μοναστήρια ή σε σπηλιές με υποδειγματική μοναχική ζωή, δεν πρόσφεραν βέβαια το αίμα τους, αλλά αφιέρωσαν τη ζωή τους στο Χριστό και με καθημερινό «μαρτύριο της συνειδήσεως» κέρδισαν τον ουρανό, Αντώνιος, Ευθύμιος, Αθανάσιος ο εν τω Άθω, Ευφροσύνη κ.ά.

17. Ιεράρχες και Διδάσκαλοι

Λέγονται οι μεγάλοι εκείνοι επίσκοποι, που με αγιότητα και φρόνηση ποιήσαναν το λαό του Θεού και δίδαξαν γραπτά ή προφορικά

το λόγο της αληθείας, όπως οι τρεις Ιεράρχες Βασίλειος, Γρηγόριος και Ιωάννης, ο Αθανάσιος κ.ά.

18. Πατέρες

Λέγονται –κυριολεκτικά– οικληρικοί εκείνοι που διακρίθηκαν για την αγιότητα του βίου τους και την ορθή τους διδασκαλία, την οποία διατύπωσαν στα σοφά τους συγγράμματα, αλλά και γενικά όλοι οι άγιοι κληρικοί και μοναχοί.

19. Οι Απολογητές

Ο Χριστιανισμός με την εμφάνισή του ανατάραξε τους θεσμούς της εποχής του και γι' αυτό θεωρήθηκε «Ιουδαίος μὲν σκάνδαλον, Ἑλλησι δὲ μωρία...» (Α' Κορ. α', 23) και κατηγορήθηκε και διώχθηκε. Όσοι υπερασπίστηκαν θεωρητικά το Χριστιανισμό και προέβαλλαν την αλήθεια του μπροστά σε Αυτοκράτορες και γενικότερα μπρος στην πολιτική ρωμαϊκή εξουσία ή μπρος στην ιουδαϊκή ιεραρχία ονομάστηκαν Απολογητές. Οι πιο γνωστοί Απολογητές των πρώτων αιώνων ήσαν οι Αθηναίοι Κοδράτος, Αθηναγόρας και Αριστείδης, ο Παλαιστίνος Ιουστίνος ο φιλόσοφος και μάρτυς, Κλήμης ο Αλεξανδρεύς.

Ε) Οι εικόνες των Αγίων μας

Η τιμητική προσκύνηση των Αγίων πηγάζει από το γεγονός ότι τιμήθηκαν από τον Θεό. Οι εικόνες των Αγίων μαρτυρούν αυτή την τιμή, η οποία τους απονεμήθηκε από τον Θεό, κι έτσι παρακινούν κι εμάς προς μίμηση και πα-

ρόμοια πίστη. Ο Μέγας Βασίλειος λέει ότι «ή τῆς εἰκόνης τιμὴ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει». Η τιμή, την οποία αποδίδουμε στην εικόνα, μεταβαίνει στο εικονιζόμενο πρόσωπο και σε τελική ανάλυση αναφέρεται στον Θεό.

ΣΤ) Οι Άγιοι πρεσβεύουν για μας;

Κατά τον Μ. Βασίλειο ο πιστός με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος γίνεται κοινωνός της χάριτος του Χριστού και μετέχει αιώνια στη δόξα Του. Οι άγιοι παρίστανται με παρηρησία ενώπιον του Θεού και δοξάζουν τον Κύριο και ποιητή των όλων. Εφόσον οι άγιοι έχουν τόση χάρη και δόξα κοντά στον Θεό και είναι ζώντες σύμφωνα με την υπόσχεση του Κυρίου, γιατί να μην εξακολουθούν να μεσιτεύουν προς Αυτόν; Ακόμα και η Αγία Γραφή αναφέρει πολλά παραδείγματα, σύμφωνα με τα οποία φαίνεται ότι το δικαίωμα της πρεσβείας των αγίων το έδωσε ο ίδιος ο Θεός. Ο δίκαιος Ονίας της Π.Δ. είδε τον προφήτη Ιερεμία να προσεύχεται υπέρ της Αγίας Πόλεως. Στην αποκάλυψη του Ιωάννου βλέπουμε άγγελο να κρατάει θυμιάματα, που συνοδεύουν τις προσευχές πάντων των αγίων.

Ζ) Γιατί ευωδιάζουν τα λείψανα των αγίων και τι συμβολίζει αυτό;

Πρέπει να πούμε καταρχήν ότι η παρουσία του Χριστού ή του Αγίου Πνεύματος γίνεται αντιληπτή από την ευωδία που γεμίζει τον τό-

πο. Κατά την Πεντηκοστή η κάθοδος του Αγίου Πνεύματος συνοδεύεται από ευωδία. Συνεπώς και η ευωδία που ανέδιδαν οι μάρτυρες και οι άγιοι πιστοποιούσε την παρουσία του Αγίου Πνεύματος σε αυτούς. Είναι η ευωδία του Χριστού, η οσμή του Αγίου Πνεύματος, είναι το άρωμα της αθανασίας, όπως το αποκαλούν οι Πατέρες. Το μύρο συμβολίζει την αγνότητα και την εσωτερική καθαρότητα του Αγίου, ενώ κάποιοι άλλοι Πατέρες το συσχετίζουν με το αίμα που έδωσαν για χάρη του Χριστού.

Συμπέρασμα:

«Οι άγιοί μας είναι τα Θεουργικά φώτα, οι αληθινοί φίλοι του Θεού που πρεσβεύουν για μας πάντοτε με την κατά χάριν θέωσή τους». Οι Άγιοι δεν έλειψαν ούτε θα λείψουν ποτέ από τη ζωή και την ιστορία της Εκκλησίας μας. Κάθε εποχή έχει τους δικούς της Αποστόλους και Ομολογητές, Ιεράρχες και Μοναχούς, Αναχωρητές και Ασκητές, Μάρτυρες και «ἐν εἰρήνῃ τελειωθέντας», ἑγγαμους και παρθένους, άνδρες, γυναίκες και παιδιά... Βιβλιοθήκη σχηματίζουν τα «Συναξάρια», στα οποία περιγράφεται η θαυμαστή και αξιομίμητη ζωή των Αγίων και τα οποία διαβάζονταν στις «συνάξεις» που έκαναν οι χριστιανοί την επέτειο ημέρα του μαρτυρίου ή της κοιμήσεως των Αγίων. Φυσικό λοιπόν είναι η «ζώσα» Εκκλησία του Χριστού να έχει και σήμερα στους κόλπους της Αγίους, δηλαδή Πρόσωπα που

αγωνίστηκαν «διά βίου» τον αγώνα τον καλό, με ζήλο και αυταπάλη, με ταπείνωση και υπομονή, «ἀφορῶντες εἰς τόν τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτήν Ἰησοῦν» (Ἐβρ. 12, 2).

Όλοι μας πρέπει να εορτάζουμε τη μνήμη του Αγίου μας. Εμείς οι Ορθόδοξοι τιμούμε τον Άγίο μας, τον έχουμε προστάτη, μεσίτη και βοηθό και αγωνιζόμαστε να τον μιμηθούμε, ζώντας με κέντρο πάντοτε τον Θεάνθρωπο Χριστό. Όσον αφορά τα γενέθλια μας και την ονομαστική μας εορτή, πρέπει να τα νοσηματοδοτούμε χριστιανικά, δηλαδή να τα συνδέουμε με την προετοιμασία μας για μετοχή στη Θεία Ευχαριστία. Ο εορτασμός ας μην είναι εξωχριστιανικό και ξενόφερτο έθιμο, όπως συνήθως. Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης εξηγώντας τον νβ' κανόνα της εν Λαοδικεία Συνόδου αναφέρει ότι οι γάμοι και τα γενέθλια δεν πρέπει να γίνονται μόνο κατά την περίοδο της Μ. Τεσσαρακοστής. «Ἐπειδή οἱ γάμοι καί οἱ ἑορταί ὁποῦ ἔκαμνάν τινες, διά τήν ἡμέραν εἰς τήν ὁποίαν ἐγεννήθησαν εἶναι ἀναιρετικά τοῦ πένθους καί τῆς νηστείας τῆς μ', διά τοῦτο παρῶν ὁ παρῶν κανών προστάζει νά μην γίνονται ταυτα ἐν τῇ μ'». Πηδάλιον, σ. 439. Αν εορτάζουμε όμως μόνο τα γενέθλια και ξεχνούμε την ονομαστική μας εορτή, τότε σίγουρα γινόμαστε ανθρωποκεντρικοί και όχι θεοκεντρικοί και όντως αυτό είναι ανορθόδοξο.